

BELEIDSPLAN WAHYU PUSAKA SURO 2026

Suro Viering 2026 – Javaans Nieuwjaar in het Indonesia House

Stichting B-NICE, Behoud Nederlands Ind(ones)isch Cultureel Erfgoed
In samenwerking met Karaton Surakarta Hadiningrat & Ministerie van Cultuur van de
Republiek Indonesië, Ambassade van de Republiek Indonesia

HOOFDSTUK 1 – INLEIDING

1.1 Context en maatschappelijke achtergrond

De Indonesische diaspora in Nederland bestaat uit circa **2.000.000 mensen** van Indonesische, Indische en Surinaams-Javaanse afkomst, aangevuld met Nederlanders die via familiegeschiedenis, migratie en koloniale context een culturele en historische band met Indonesië hebben. Gezamenlijk vormen zij een van de grootste erfgoedgemeenschappen binnen Nederland.

Nederland herbergt, na Indonesië zelf, **de grootste concentratie kerissen ter wereld**. Deze kerissen zijn afkomstig uit uiteenlopende regio's binnen de Indonesische archipel en daarbuiten, waaronder Java, Bali, Lombok, Madura, Sumatra en de Filipijnen. Het aantal kerissen in Nederlandse collecties – zowel particulier als institutioneel – loopt in de **tienduizenden**.

Ondanks deze materiële aanwezigheid ontbreekt in Nederland een essentieel element dat de keris tot **levend erfgoed** maakt: de formele en inhoudelijke context waarin kennis, rituelen, hiërarchie en betekenis traditioneel worden geborgd. In Indonesië wordt deze context gedragen door koningshuizen, culturele raden en erkende erfgoedinstututen. In Nederland ontbreekt een dergelijke structurele inbedding.

1.2 De keris als immaterieel erfgoed

De keris is geen gebruiksvoorwerp of museaal object in isolation. Binnen de Javaanse traditie functioneert de keris als een **spirituele drager van identiteit**, familiegeschiedenis, morele waarden en rituele continuïteit. De kennis die verbonden is aan de keris omvat onder meer:

- rituelen rond onderhoud en reiniging (*jamasan*);
- de spirituele en symbolische betekenis van het lemmet en het pamor;
- het brengen van offers (*sajen*) in relatie tot erfgoedzorg;
- kennis van de Javaanse kalender (waaronder *weton*, *pasaran* en *wuku*);
- omgangsvormen, etiquette en hofprotocollen.

Deze kennis is van oudsher **één-op-één overgedragen**: binnen families, van ouder op kind, en binnen meester-leerlingrelaties. Juist deze vorm van overdracht maakt het erfgoed kwetsbaar in een diasporacontext. Door migratie, ontworteling en het wegvallen van formele structuren is een aanzienlijk deel van deze kennis versnipperd geraakt of volledig verdwenen.

1.3 Urgentie binnen de diaspora

Binnen de Indonesisch-Javaanse, Indisch-Javaanse en Surinaams-Javaanse gemeenschappen in Nederland bestaat een duidelijke en groeiende behoefte aan **herstel van kennis en betekenisgeving**. Met name jongere generaties geven aan dat zij weliswaar beschikken over

erfstukken, verhalen en symbolen, maar geen toegang hebben tot betrouwbare bronnen die uitleg geven over context, ritueel en verantwoord gebruik.

Deze situatie leidt tot:

- verlies van immateriële kennis;
- onderbroken intergenerationele overdracht;
- onzekerheid over omgang met erfstukken;
- verdere fragmentatie binnen verwante gemeenschappen.

1.4 Doelstelling van Wahyu Pusaka Suro 2026

Wahyu Pusaka Suro 2026 is opgezet als het **eerste nationale initiatief in Nederland** dat deze lacune structureel adresseert. Het project ontsluit Javaans immaterieel erfgoed niet als abstracte kennis, maar als **actief beoefend erfgoed**, binnen een rituele, educatieve en gemeenschapsgerichte context.

Het project vindt plaats binnen de **Suro-periode van 2026**, met centrale publieksactiviteiten in Nederland van **2 t/m 5 juli 2026**, en staat onder directe inhoudelijke supervisie van het **Karaton Surakarta Hadiningrat**, een van de belangrijkste culturele instituten van Indonesië.

Hiermee wordt voor het eerst in Nederland een kader gecreëerd waarin:

- materieel erfgoed (kerissen en pusaka's);
- immaterieel erfgoed (rituelen, kalenderkennis, hoftradities);
- en gemeenschapsbeoefening samenkomen binnen één samenhangend programma.

HOOFDSTUK 2 – OORSPRONG EN SPIRITUELE BETEKENIS VAN SURO

2.1 Suro als cultureel en spiritueel ankerpunt

Satu Suro markeert het begin van het Javaanse nieuwe jaar en valt op de eerste dag van de maand **Sura**, een periode die in 2026 loopt van **21 juli tot en met 21 augustus**. Binnen de Javaanse traditie geldt Suro als de **meest betekenisvolle spirituele periode van het jaar**. Deze periode staat niet in het teken van feestelijkheid, maar van bezinning, morele reflectie en heroriëntatie.

Binnen de Javaanse gemeenschap wordt Suro beschouwd als een tijd van:

- innerlijke bezinning en zelfreflectie;
- zuivering van lichaam, geest en erfgoed;
- verwerking van het verleden en het formuleren van intenties voor het komende jaar;
- rituele zorg voor heilige voorwerpen, waaronder kerissen, tombaks en andere pusaka's;
- eerbetoon aan voorouders en spirituele leermeesters;
- hernieuwde verbinding met familie- en gemeenschapslijnen;
- het bewust formuleren van morele en spirituele voornemens.

Deze elementen maken Suro tot een periode waarin immaterieel erfgoed **niet alleen wordt herdacht**, maar **actief wordt beoefend**.

2.2 Rituele praktijk: jamanan en spirituele zorg

Een centraal onderdeel van de Suro-periode is het ritueel reinigen van kerissen (*jamanan*). Dit proces kent zowel een materiële als een immateriële dimensie. Materieel betreft dit het zorgvuldig reinigen en oliën van het lemmet, onder meer met behulp van natuurlijke middelen zoals olie, citrus en *warangan*. Immaterieel omvat het ritueel gebed, meditatie, stilte en het uitspreken van mantra's.

Binnen de Javaanse traditie wordt een keris beschouwd als een drager van spirituele energie en historische betekenis. Zonder rituele zorg verliest de keris zijn context en daarmee zijn waarde als levend erfgoed. Deze visie wordt inmiddels ook in bredere erfgoedkringen erkend, waaronder musea, waar steeds vaker aandacht ontstaat voor de immateriële dimensie van collecties.

De Suro-viering in Amsterdam brengt deze integrale benadering van erfgoedzorg — waarin materiële en immateriële aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn — voor het eerst op deze schaal naar Nederland.

2.3 Overdracht van hoftraditie in de Nederlandse context

De viering van Suro binnen dit project vindt plaats **volgens hoftraditie**, waarbij rituelen, protocollen en hiërarchieën worden gerespecteerd zoals deze binnen de Javaanse cultuur gebruikelijk zijn. Dit betekent dat niet elk ritueel of ceremonieel moment dezelfde status of leiding kent.

Binnen de Javaanse hoftraditie bestaat de Suro-periode uit **meerdere rituele en ceremoniële momenten**, die elk een eigen plaats innemen binnen de spirituele hiërarchie. Officiële Suro-riten kunnen worden geleid door hofvertegenwoordigers of prinsen, terwijl de persoonlijke aanwezigheid van de koning traditioneel is voorbehouden aan specifieke, hiërarchisch hogere momenten.

Binnen Wahyu Pusaka Suro 2026 is hier bewust voor gekozen. Na de hoofdviering van Suro in Indonesië reist **Zijne Majesteit SISKs Paku Buwono XIV Hangabehi** naar Nederland om hier het meest betekenisvolle ceremoniële moment te leiden. Deze keuze waarborgt zowel de rituele correctheid als de uitzonderlijke status van de Suro-viering in Nederland, en sluit aan bij de culturele logica van het hof.

2.4 Betekenis van Suro voor erfgoedbeoefening in de diaspora

Door Suro in Nederland te vieren binnen een authentiek en zorgvuldig vormgegeven kader, ontstaat een unieke context waarin Javaans immaterieel erfgoed opnieuw **beleefd, begrepen en doorgegeven** kan worden. De Suro-viering fungeert daarbij niet als een geïsoleerd evenement, maar als een proces van collectieve betekenisgeving.

Voor leden van de diaspora biedt deze periode:

- een moment van heroriëntatie op erfgoed en identiteit;
- een veilige en respectvolle ruimte voor rituele beoefening;
- toegang tot kennis die in Nederland nauwelijks beschikbaar is;
- een kader waarin persoonlijke en collectieve erfgoedpraktijken opnieuw met elkaar verbonden worden.

Daarmee vormt de Suro-viering de inhoudelijke en spirituele kern van het project Wahyu Pusaka Suro 2026.

HOOFDSTUK 3 – OFFICIËLE SAMENWERKING EN INHOUDELIJKE BORGEN

3.1 Institutioneel kader en partnerschappen

De uitvoering van Wahyu Pusaka Suro 2026 vindt plaats binnen een formeel en institutioneel geborgd samenwerkingsverband. Het project wordt gerealiseerd in samenwerking met de volgende partners:

- **Karaton Surakarta Hadiningrat, de huidige koning Z.K.H. PakuBuwono 14 is aanwezig op het evenement!**
- **Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië, de huidige minister van cultuur Z.E. Fadli Zon is aanwezig op het evenement**
- **De gemeente van Surakarta, de huidige burgemeester Respati Ardi is aanwezig op het evenement.**
- **Ambassade van de Republiek Indonesië in Nederland Z.E. Laurentius Amrih Jinangkung**
- **Rumah Budaya Indonesia Amsterdam**
- **Stichting Behoud Nederlands Ind(ones)isch Cultureel Erfgoed (Stichting B-NICE)**

Deze samenwerking waarborgt dat de inhoudelijke, rituele en culturele aspecten van het project worden uitgevoerd in overeenstemming met de geldende tradities, protocollen en erfgoedprincipes zoals deze binnen Indonesië worden gehanteerd.

3.2 Samenstelling van de hofdelegatie

Voor Wahyu Pusaka Suro 2026 wordt een officiële hofdelegatie samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van het Karaton Surakarta Hadiningrat, aangevuld met afgevaardigden van Indonesische erfgoedinstellingen en het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië.

De delegatie omvat onder meer:

- de regerend koning van Surakarta Hadiningrat;
- prinses en hofvertegenwoordigers;
- curatoren en erfgoed specialisten;
- hofmusici;
- de officieel erkende empu van het paleis.

De aanwezigheid van deze delegatie vormt een uitzonderlijk niveau van culturele representatie en is het hoogst mogelijke niveau waarop het Karaton internationale erfgoedsamenwerking vormgeeft.

3.3 Kernrollen en verantwoordelijkheden

Binnen het project zijn de volgende sleutelpersonen en rollen benoemd:

Zijne Majesteit SISKS Paku Buwono XIV Hangabehi

Koning van Surakarta Hadiningrat

Zijne Majesteit vervult een centrale ceremoniële en symbolische rol binnen het project. Hij:

- leidt de belangrijkste ceremoniële momenten;
- opent de expositie;
- leidt het nachtelijke meditatiemoment (*tirakatan*) in het Vondelpark.

Zijn aanwezigheid onderstreept het uitzonderlijke karakter van de Suro-viering in Nederland en waarborgt de rituele legitimiteit van de viering.

KPH Atmodiningrat

Hoofd van de Kerisafdeling van het Karaton

KPH Atmodiningrat is verantwoordelijk voor:

- de inhoudelijke lijn van de kerisgerelateerde activiteiten;
- lezingen en kennisoverdracht;
- advisering over conservatie en omgang met pusaka's;
- de inhoudelijke samenstelling en duiding van de *pameran keris*.

RM Niko Suryo

Ceremoniemeester

RM Niko Suryo draagt zorg voor:

- het ceremoniële protocol;
- de juiste uitvoering van hoftradities;
- afstemming tussen rituele handelingen, muziek en processies.

Mpu Basuki Teguh Jowono

Officieel erkende empu van het Karaton

Mpu Basuki Teguh Jowono verzorgt:

- demonstraties van traditionele technieken;
- spirituele en inhoudelijke uitleg over *warangan* en *jamasan*;
- educatieve sessies gericht op erfgoedzorg en betekenisgeving.

Overige betrokkenen

Daarnaast zijn betrokken:

- officiële afgevaardigden van het Nationaal Museum van Indonesië;
- medewerkers van het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië;
- **Gray Putri Purnaningrum**, jongere zuster van PB XIV en specialist op het gebied van batik, die bijdraagt aan de educatieve en ambachtelijke onderdelen van het programma.

3.4 Betekenis van de samenwerking voor het project

De samenwerking met het Karaton Surakarta Hadiningrat en het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië waarborgt dat Wahyu Pusaka Suro 2026:

- wordt uitgevoerd volgens erkende hoftradities;
- inhoudelijk wordt begeleid door bevoegde erfgoedsspecialisten;
- ritueel correct en cultureel verantwoord plaatsvindt;
- niet berust op individuele interpretatie of hobbyisme, maar op erkende expertise.

Deze institutionele borging is essentieel voor de geloofwaardigheid, duurzaamheid en overdraagbaarheid van het project binnen de Nederlandse context en daarbuiten.

•

HOOFDSTUK 4 – MAATSCHAPPELIJKE, CULTURELE EN INSTITUTIONELE RELEVANTIE

4.1 Cultureel erfgoed op het hoogste niveau

De keris is internationaal erkend als **Meesterwerk van het Immaterieel Erfgoed van de Mensheid** door UNESCO. Vanaf 2026 zal de keris bovendien worden ingeschreven bij het **Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN)**. Deze erkenningen onderstrepen dat de keris niet uitsluitend als historisch object moet worden benaderd, maar als levend erfgoed dat actief wordt beoefend en doorgegeven.

Wahyu Pusaka Suro 2026 draagt bij aan deze benadering door Javaans erfgoed in Nederland te versterken via:

- inhoudelijke kennisoverdracht;
- rituele en ceremoniële beoefening;
- educatieve programma's;
- praktijkgerichte workshops;
- de presentatie van uitzonderlijke stukken die nooit eerder buiten Indonesië zijn getoond.

Het project sluit daarmee aan bij nationale en internationale erfgoeddoelstellingen en draagt bij aan duurzame borging van immaterieel erfgoed binnen de Nederlandse context.

4.2 Het opvullen van een structureel cultureel tekort

Ondanks de omvangrijke Javaanse en Indisch-Javaanse diaspora kent Nederland momenteel:

- geen Javaans cultureel centrum;
- geen structurele, toegankelijke plek voor gespecialiseerde keriskennis;
- geen intergenerationeel programma gericht op Javaans immaterieel erfgoed.

Deze lacune leidt ertoe dat kennis, rituelen en erfgoedpraktijken versnipperd raken of verdwijnen. Wahyu Pusaka Suro 2026 vult dit structurele tekort door voor het eerst een samenhangend kader te bieden waarin kennisoverdracht, rituele beoefening en gemeenschapsvorming samenkomen.

4.3 Verbinding van drie diaspora-lijnen

Een kernambitie van het project is het verbinden van drie historisch verwante, maar in Nederland grotendeels gescheiden gemeenschappen:

- Indonesisch-Javaans;
- Indisch-Javaans;
- Surinaams-Javaans.

Hoewel deze groepen een gedeelde culturele oorsprong hebben, hebben zij zich in Nederland afzonderlijk ontwikkeld. Wahyu Pusaka Suro 2026 creëert voor het eerst een gezamenlijk platform waarin deze gemeenschappen elkaar ontmoeten binnen een gedeelde erfgoedpraktijk. Dit bevordert onderling begrip, wederzijdse erkenning en duurzame samenwerking.

4.4 Maatschappelijke opgave: identiteitsherstel en sociale cohesie

De Javaanse diaspora in Nederland wordt geconfronteerd met meerdere samenhangende maatschappelijke vraagstukken, waaronder:

- verlies van immateriële kennis;
- onderbroken overdracht tussen generaties;
- fragmentatie tussen verwante gemeenschappen;
- gevoelens van culturele ontworteling en identiteitsverlies.

Deze maatschappelijke opgave kan niet door één instelling of discipline worden opgelost. Wahyu Pusaka Suro 2026 biedt een collectieve, rituele en educatieve context waarin erfgoed niet wordt geconsumeerd, maar **actief wordt beoefend**.

Door samen erfgoed te dragen, te begrijpen en te beleven:

- wordt culturele identiteit versterkt;
- ontstaat sociale cohesie binnen en tussen gemeenschappen;
- krijgen jongeren een betekenisvolle relatie met hun erfgoed;
- wordt Javaans immaterieel erfgoed duurzaam verankerd in de Nederlandse samenleving.

4.5 Deskundigheid en advisering op het hoogste niveau

Het project wordt uitgevoerd onder begeleiding van gecertificeerde curatoren, prinsen, empu's en hofvertegenwoordigers. Hierdoor is de inhoudelijke kwaliteit, authenticiteit en culturele zorgvuldigheid structureel geborgd.

Het initiatief is nadrukkelijk geen informeel of hobbymatig project, maar een zorgvuldig opgezet programma waarin internationale expertise en lokale gemeenschapsbeoefening elkaar versterken.

4.6 Sociaal-maatschappelijk en economisch effect

In een tijd waarin veel gemeenschappen te maken hebben met ontworteling, maatschappelijke druk en identiteitsvragen, biedt Wahyu Pusaka Suro 2026:

- rituele houvast;
- zingeving;
- gemeenschapsvorming;
- interculturele dialoog.

Daarnaast draagt de aanwezigheid van Zijne Majesteit SISKs Paku Buwono XIV Hangabehi en de hofdelegatie bij aan internationale zichtbaarheid en culturele diplomatie. Dit versterkt niet alleen de relatie tussen Nederland en Indonesië, maar ook de positie van Amsterdam als stad voor internationale culturele samenwerking.

HOOFDSTUK 5 – HET PROGRAMMA VAN WAHYU PUSAKA SURO 2026 (2 T/M 5 JULI 2026)

5.1 Opzet en uitgangspunten van het programma

Het programma van Wahyu Pusaka Suro 2026 is opgezet als een **meerdaags, samenhangend geheel**, waarin expositie, educatie, rituele beoefening en gemeenschapsvorming elkaar versterken. De opbouw van het programma volgt een logische inhoudelijke lijn: van kennismaking en duiding, via actieve overdracht en verdieping, naar rituele afronding en collectieve bezinning.

Gedurende alle dagen staat de actieve betrokkenheid van de gemeenschap centraal. De activiteiten zijn niet gericht op passieve consumptie, maar op **deelname, overdracht en gezamenlijke betekenisgeving**.

5.2 Donderdag 2 juli 2026 – Opening en expositie

De eerste dag staat in het teken van de officiële opening en de start van de expositie.

De dag omvat:

- een officiële opening door de Minister van Cultuur van de Republiek Indonesië, of de nieuw aangetreden ambassadeur;
- een ceremoniële opening door Zijne Majesteit SISKS Paku Buwono XIV Hangabehi;
- de opening van de **Majapahit Keris & Pusaka Expositie**.

Binnen deze expositie worden uitzonderlijke stukken gepresenteerd die door de Republiek Indonesië beschikbaar worden gesteld en die **niet eerder buiten Indonesië zijn getoond**. De collectie omvat onder meer pusaka's en kerissen uit Indonesië, Thailand, Maleisië, de Filipijnen, Bali, Lombok en Sumatra. Daarnaast worden **mandaús uit Borneo** speciaal voor dit project naar Nederland gebracht.

De expositie fungeert als cultureel en historisch referentiekader voor de daaropvolgende educatieve en rituele activiteiten.

5.3 Vrijdag 3 juli 2026 – Workshops en lezingen

De tweede dag is volledig gewijd aan educatie, kennisoverdracht en actieve erfgoedbeoefening.

Het programma bestaat uit:

- een workshop kerisonderhoud, met aandacht voor *jaman* en *warangan*;
- een batikworkshop onder begeleiding van Gray Putri Purnaningrum;
- een workshop offer- en kalenderkunde, met uitleg over *pasaran* en *weton*;
- lezingen over keris en pusaka door KPH Atmodiningrat en Mpu Basuki Teguh Jowono;
- een masterclass “Hoe lees je een keris?”, verzorgd door gecertificeerde curatoren.

Workshopreeks: Keris & Levend Erfgoed

Deze workshopreeks vormt een kernonderdeel van het educatieve programma.

- **Begeleiding:** Mpu Basuki Teguh Jowono en KPH Atmodiningrat
- **Deelnemers:** leden van de gemeenschap brengen eigen kerissen mee
- **Inhoud:**
 - uitleg over *jaman* en spirituele betekenis;
 - pamor-lezing in relatie tot geschiedenis en familiecontext;
 - overdracht van rituelen van ouder op kind.

Binnen deze workshops fungeren deelnemers niet als publiek, maar als **mede-kennisdragers**, waarbij persoonlijke ervaring en collectieve duiding samenkomen.

Workshop: Batik & Hofsymboliek

- **Begeleiding:** Gray Putri Purnaningrum
- **Gemeenschapsrol:** deelnemers werken gezamenlijk aan een doek waarin diasporamotieven en hofsymboliek samenkomen.

5.4 Zaterdag 4 juli 2026 – Suro-ceremonie en Kirab Suro

De derde dag vormt het rituele hoogtepunt van het programma.

Overdag vindt de officiële Suro-rite plaats onder leiding van de hofdelegatie, inclusief:

- ceremoniële reiniging van kerissen;
- momenten van reflectie en stilte;
- begeleiding door gamelanmuziek.

Avond- en nachtprogramma

- **23.00 uur:** start van de Kirab Suro Amsterdam
- **00.00 uur:** *tirakatan* (nachtmeditatie) onder leiding van Zijne Majesteit SIKS Paku Buwono XIV Hangabehi

De Kirab Suro Amsterdam

Voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis wordt een **Kirab Suro** georganiseerd.

Binnen de Javaanse traditie is de Kirab Suro een heilige processie:

- uitgevoerd in stilte;
- onder leiding van de koning of kratonprinsen;
- gericht op innerlijke verbinding van de gemeenschap;
- bedoeld om bescherming, zegen en wijsheid te vragen voor het komende jaar.

In Amsterdam volgt de Kirab Suro dezelfde structuur:

- vertrek in stilte vanuit Rumah Budaya;
- begeleiding door hofvertegenwoordigers;
- route richting het Vondelpark.

Tijdens de *tirakatan* staat de meditatie in het teken van:

- terugblik op het afgelopen jaar;
- het formuleren van intenties voor het nieuwe jaar;
- dankbaarheid jegens voorouders;
- het bereiken van innerlijke rust (*hening*).

5.5 Zondag 5 juli 2026 – Dag van stilte en afsluiting

De afsluitende dag staat in het teken van bezinning, afronding en reflectie.

Het programma omvat:

- een dag van stilte en contemplatie;
- gamelanmuziek en dans;
- een ritueel moment gericht op voorouders;
- de ceremoniële afsluiting door het Karaton;
- laatste workshops en individuele consultaties rond keris en erfgoedzorg.

Deze dag markeert de overgang van de intensieve viering naar de integratie van opgedane kennis en ervaring in het dagelijks leven van de deelnemers.

HOOFDSTUK 6 – BREDER CULTUREEL BELANG VOOR GEMEENTE AMSTERDAM EN HET MINISTERIE VAN CULTUUR

6.1 Culturele cohesie en gemeenschapsvorming

Wahyu Pusaka Suro 2026 levert een directe bijdrage aan culturele cohesie binnen de Nederlandse samenleving door het samenbrengen van drie historisch verwante, maar sociaal gescheiden gemeenschappen:

- Indonesisch-Javaanse gemeenschappen;
- Indisch-Javaanse gemeenschappen;
- Surinaams-Javaanse gemeenschappen.

Hoewel deze gemeenschappen een gedeelde culturele oorsprong hebben, hebben zij zich in Nederland grotendeels los van elkaar ontwikkeld. Dit project biedt voor het eerst een gezamenlijk kader waarin deze groepen elkaar ontmoeten rondom een gedeelde erfgoedpraktijk. De Suro-viering fungeert hierbij als verbindend moment waarin wederzijdse herkenning, begrip en respect worden versterkt.

6.2 Internationale culturele samenwerking

Het project is een uitzonderlijk voorbeeld van internationale samenwerking binnen de erfgoedsector. Wahyu Pusaka Suro 2026 wordt gerealiseerd in samenwerking tussen:

- een Indonesisch koningshuis;
- het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië;
- de Ambassade van de Republiek Indonesië;
- Nederlandse culturele infrastructuur en gemeenschapsorganisaties.

Deze samenwerking overstijgt incidentele culturele uitwisseling en vormt een duurzaam partnerschap waarin kennis, rituelen en erfgoedpraktijken op gelijkwaardige wijze worden gedeeld. Het project draagt daarmee bij aan culturele diplomatie en versterkt de culturele relaties tussen Nederland en Indonesië.

6.3 Educatie en overdracht van erfgoedkennis

Een belangrijk maatschappelijk vraagstuk binnen de diaspora betreft de overdracht van erfgoedkennis aan jongere generaties. Wahyu Pusaka Suro 2026 biedt een concreet antwoord op vragen zoals:

- hoe gaan we zorgvuldig om met erfstukken?
- hoe bewaren en beoefenen we immateriële rituelen in een diasporacontext?
- hoe verbinden we jongeren op een betekenisvolle manier aan hun culturele wortels?

Door middel van workshops, lezingen, ceremonies en actieve deelname wordt erfgoed niet uitsluitend gepresenteerd als kennis, maar als een **praktijk** die geleerd, gedeeld en doorgegeven wordt.

6.4 Spiritueel en sociaal welzijn

In een tijd waarin veel mensen te maken hebben met maatschappelijke druk, versnelling en identiteitsvragen, biedt Wahyu Pusaka Suro 2026 ruimte voor:

- rust en bezinning;
- zingeving;
- verbinding met voorouders en gemeenschap;
- het versterken van culturele trots.

Deze aspecten dragen bij aan het welzijn van deelnemers en versterken de veerkracht van gemeenschappen, zonder dat het project een religieus of exclusief karakter krijgt.

6.5 Toegankelijkheid en publieke waarde

De activiteiten binnen Wahyu Pusaka Suro 2026 zijn toegankelijk voor inwoners van Amsterdam en daarbuiten, ongeacht culturele achtergrond. De combinatie van expositie, educatie en openbare rituelen maakt het project relevant voor een breed publiek en draagt bij aan een inclusieve benadering van erfgoed.

Hiermee levert het project niet alleen waarde voor de direct betrokken gemeenschappen, maar ook voor de stad Amsterdam en het bredere culturele veld.

HOOFDSTUK 7 – VERWACHTE IMPACT

7.1 Impact voor de gemeenschap

Wahyu Pusaka Suro 2026 heeft een directe en duurzame impact op de betrokken gemeenschappen. Door de combinatie van rituele beoefening, educatie en gemeenschapsdeelname draagt het project bij aan:

- herstel van culturele identiteit en continuïteit;
- versterking van diaspora-netwerken binnen en tussen gemeenschappen;
- hernieuwde intergenerationele overdracht van kennis en rituelen.

De actieve betrokkenheid van kennisdragers, volwassenen en jongeren zorgt ervoor dat erfgoed niet uitsluitend wordt doorgegeven als informatie, maar als beleefde en gedeelde praktijk. Hierdoor ontstaat een stevig fundament voor voortzetting van erfgoedbeoefening na afloop van het project.

7.2 Impact voor Nederland

Voor Nederland draagt Wahyu Pusaka Suro 2026 bij aan:

- erkenning en zichtbaarheid van Javaans immaterieel erfgoed binnen de nationale context;
- versterking van culturele diversiteit als onderdeel van het Nederlandse erfgoedlandschap;
- verdieping van educatie rond koloniale geschiedenis, migratie en culturele continuïteit;
- bevordering van actief burgerschap door participatie in cultuur en erfgoed.

Het project laat zien hoe immaterieel erfgoed op zorgvuldige en inclusieve wijze kan worden geïntegreerd in de Nederlandse samenleving, zonder verlies van authenticiteit.

7.3 Impact voor Indonesië

Voor Indonesië heeft het project betekenis op het niveau van culturele diplomatie en erfgoedzorg. Wahyu Pusaka Suro 2026 draagt bij aan:

- versterking van culturele diplomatie tussen Indonesië en Nederland;
- internationale zichtbaarheid van hoftradities en erfgoedpraktijken;
- uitwisseling van kennis over materieel en immaterieel erfgoed;
- het versterken van de positie van Indonesische erfgoedinstellingen in internationale samenwerking.

Door erfgoed in diasporacontext zorgvuldig te begeleiden en te presenteren, wordt bijgedragen aan een verantwoord en respectvol internationaal erfgoeddiscours.

HOOFDSTUK 8 – WAAROM DEZE VIERING ESSENTIEEL IS

8.1 Suro als spiritueel en cultureel fundament

Binnen de Javaanse cultuur vormt Suro het **spirituele hart van het jaar**. Het is de periode waarin individuele, familiale en collectieve verhoudingen opnieuw worden gewogen en waarin morele en spirituele oriëntatie centraal staat. Suro is geen opzichzelfstaand ritueel, maar een jaarlijks terugkerend moment van herijking waarin verleden, heden en toekomst met elkaar worden verbonden.

Door Suro in Nederland te vieren binnen een zorgvuldig en authentiek kader, wordt deze fundamentele culturele praktijk toegankelijk gemaakt voor gemeenschappen die door migratie en historische omstandigheden op afstand van hun broncultuur zijn komen te staan.

8.2 Betekenis van Suro in de Nederlandse context

In de Nederlandse context krijgt de Suro-viering een aanvullende betekenis. Voor veel leden van de Javaanse diaspora vormt de viering:

- een moment van symbolische thuiskomst;
- een gelegenheid tot herstel van culturele kennis;
- een collectief ankerpunt voor identiteit en continuïteit;
- een brug tussen persoonlijke erfgoedpraktijken en formele traditie.

De Suro-viering creëert een ruimte waarin erfgoed niet wordt gereduceerd tot objecten of abstracte verhalen, maar wordt beleefd als een levend geheel van rituelen, waarden en omgangsvormen.

8.3 Verbinding tussen gemeenschap en broninstituten

Wahyu Pusaka Suro 2026 fungeert als een structurele brug tussen de Javaanse diaspora in Nederland en de broninstituten in Indonesië, waaronder het Karaton Surakarta Hadiningrat en het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië.

Deze verbinding maakt het mogelijk om:

- erfgoedzorg te baseren op erkende kennis en hiërarchie;
- rituele praktijken verantwoord en correct uit te voeren;
- wederzijds begrip te versterken tussen diaspora en broncultuur.

Daarmee draagt het project bij aan een internationaal erfgoedmodel waarin respect voor herkomst en actieve gemeenschapsbeoefening hand in hand gaan.

8.4 Verankering binnen het Nederlandse erfgoedbeleid

De viering van Suro binnen Wahyu Pusaka Suro 2026 sluit aan bij internationale en nationale ambities om immaterieel erfgoed te beschermen op een wijze die recht doet aan de gemeenschappen die dit erfgoed dragen.

Door de viering te positioneren binnen een Nederlandse culturele infrastructuur en in samenhang met beleidskaders rond erfgoed, participatie en inclusie, wordt een nieuw cultureel ankerpunt gecreëerd dat bijdraagt aan de diversiteit en rijkdom van het Nederlandse erfgoedlandschap.

HOOFDSTUK 9 – SLOTBESCHOUWING

Wahyu Pusaka Suro 2026 is geen op zichzelf staand evenement, maar een **bewuste en structurele ingreep** in de wijze waarop Javaans immaterieel erfgoed in Nederland wordt beleefd, doorgegeven en geborgd. Het project markeert een overgang van versnipperde, individuele erfgoedpraktijken naar een gezamenlijk gedragen en institutioneel verankerde benadering.

De Suro-viering vormt daarbij het inhoudelijke en spirituele middelpunt. Binnen de Javaanse traditie staat Suro voor heroriëntatie, morele reflectie en hernieuwing van verbindingen — met voorouders, met gemeenschap en met gedeelde waarden. Door deze viering in Nederland te organiseren binnen een authentiek en hiërarchisch correct kader, wordt recht gedaan aan de broncultuur én aan de realiteit van de diaspora.

Wahyu Pusaka Suro 2026 functioneert daarmee als:

- een daad van herstel van immaterieel erfgoed dat door migratie onder druk is komen te staan;
- een gebaar van eerbied richting voorouders en kennisdragers;
- een collectieve belofte aan toekomstige generaties;
- een structurele stap naar duurzame instandhouding van Javaans erfgoed binnen de Nederlandse samenleving.

Het project verbindt gemeenschap, erfgoedbeoefening en institutionele ondersteuning in één samenhangend geheel. Door de actieve rol van Indonesisch-Javaanse, Indisch-Javaanse en Surinaams-Javaanse gemeenschappen wordt erfgoed niet benaderd als bezit, maar als verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd waarborgt de samenwerking met het Karaton Surakarta Hadiningrat en het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië de culturele legitimiteit en duurzaamheid van het initiatief.

Binnen een bredere maatschappelijke context draagt Wahyu Pusaka Suro 2026 bij aan:

- versterking van sociale cohesie;
- herstel van culturele identiteit;
- intergenerationele kennisoverdracht;
- internationale culturele samenwerking.

Het project sluit aan bij het internationale streven om immaterieel erfgoed te beschermen op een wijze die recht doet aan de gemeenschappen die dit erfgoed dragen, en vormt daarmee een voorbeeld van hoe erfgoedzorg, participatie en culturele diplomatie elkaar kunnen versterken.

Zoals in de Javaanse traditie wordt gezegd:

“Warisan bukan sekadar benda, melainkan janji kepada masa depan.”

Erfgoed is geen bezit — het is een belofte aan de toekomst.

BIJLAGE I – BEGROTING EN FINANCIERINGSPLAN

1. Begroting Wahyu Pusaka Suro 2026

Onderstaande begroting geeft een volledig en transparant overzicht van de kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van Wahyu Pusaka Suro 2026. De begroting is opgesteld op basis van reële marktprijzen, ervaringscijfers en offertes, en sluit aan bij de schaal en inhoud van het project.

Programmering en artistieke uitvoering

Post	Kosten (€)
Ceremoniële ondersteuning	5.000
Gamelan, dans en uitvoerende kunstenaars	6.500
Mpu's, curatoren en inhoudelijk experts	4.500
Subtotaal	16.000

Deze kosten betreffen de inhoudelijke en ceremoniële kern van het project en waarborgen de kwaliteit, authenticiteit en culturele correctheid van het programma.

Workshops en educatie

Post	Kosten (€)
Workshops batik, keris en spiritualiteit	5.000
Lesmateriaal, documentatie en vertaling	1.200
Subtotaal	6.200

Deze posten ondersteunen de actieve kennisoverdracht en participatie van de gemeenschap, met nadruk op intergenerationele overdracht.

Tentoonstelling en transport

Post	Kosten (€)
Transport pusaka's en vitrines	4.000
Verzekering en douane	2.000
Scenografie en inrichting	3.000
Subtotaal	9.000

De tentoonstelling betreft uitzonderlijke stukken uit staats- en hofcollecties, waarvoor zorgvuldig transport, verzekering en presentatie essentieel zijn.

Productie en organisatie

Post	Kosten
------	--------

	(€)
Locatie Indonesia House (in natura)	5.000
Beveiliging en crowd control	3.300
Vergunningen en brandveiligheid	1.500
EHBO en veiligheid	800
Licht, geluid en livestream	2.500
Vrijwilligerstraining en catering	3.600
Communicatie en PR	2.500
Evaluatie en rapportage	1.000
Subtotaal	20.200

Deze kosten borgen een veilige, toegankelijke en professioneel georganiseerde uitvoering van het project.

Catering deelnemers en gasten

Post	Kosten (€)
Catering (4 dagen lunch + afsluiting)	5.300

Onvoorzien

Post	Kosten (€)
Reservering onvoorzien (5%)	4.700

Totale projectkosten

€ 94.400

2. Financieringsplan

Het project wordt gefinancierd via een combinatie van subsidie, eigen bijdragen en bijdragen in natura.

Bron	Bedrag (€)
Aangevraagde subsidie Fonds voor Cultuurparticipatie	45.000
Bijdrage Indonesische partners (in natura)	± 20.000
Eigen bijdrage stichting (cofinanciering)	± 10.000
Overige fondsen / Gemeente Amsterdam (in verkenning)	19.400
Totaal	94.400

De aangevraagde subsidie bedraagt minder dan 80% van de totale projectkosten en voldoet daarmee aan de voorwaarden van de Projectregeling Co-creatie – Gemeenschappen.

BIJLAGE II – TOEPASSING VAN DE CULTURELE CODES

(Herschreven in fondstaal, inhoud volledig behouden)

Stichting Behoud Nederlands-Ind(ones)isch Cultureel Erfgoed onderschrijft en past bij de uitvoering van Wahyu Pusaka Suro 2026 de door het Fonds voor Cultuurparticipatie gehanteerde culturele codes toe: de **Code Diversiteit & Inclusie**, de **Fair Practice Code** en de **Governance Code Cultuur**.

Code Diversiteit & Inclusie

Wahyu Pusaka Suro 2026 is intrinsiek geworteld in diversiteit en inclusie. Het project richt zich expliciet op drie historisch verwante, maar sociaal onderscheiden gemeenschappen: Indonesisch-Javaans, Indisch-Javaans en Surinaams-Javaans. Deze gemeenschappen worden niet als doelgroep benaderd, maar als **gelijkwaardige mede-dragers** van het project.

In de opzet en uitvoering van het programma wordt actief ruimte geboden aan:

- verschillende generaties (kennisdragers, volwassenen en jongeren);
- uiteenlopende migratie- en erfgoedachtergronden binnen de Javaanse diaspora;
- verschillende niveaus van voorkennis en betrokkenheid.

De activiteiten zijn openbaar en toegankelijk voor een breed publiek. Waar nodig wordt rekening gehouden met taalgebruik, contextuele toelichting en fysieke toegankelijkheid van de locatie. De stichting hanteert hierbij het principe “*pas toe of leg uit*” en reflecteert gedurende én na afloop van het project op inclusiviteit in zowel inhoud als uitvoering.

Fair Practice Code

De stichting onderschrijft de Fair Practice Code en past deze toe binnen de financiële en organisatorische kaders van het project. Alle betrokken professionals — waaronder musici, kunstenaars, curatoren, ceremoniële begeleiders en inhoudelijk experts — ontvangen een eerlijke en transparante vergoeding die in redelijke verhouding staat tot hun inzet, expertise en verantwoordelijkheden.

De stichting streeft naar:

- heldere afspraken vooraf;
- transparantie over rollen, verantwoordelijkheden en vergoedingen;
- respect voor professionele en culturele expertise.

Vrijwilligersinzet vindt uitsluitend plaats op basis van vrijwilligheid en betrokkenheid vanuit de gemeenschap en vervangt geen betaalde professionele arbeid. In-natura bijdragen worden expliciet benoemd en gewaardeerd, zonder afbreuk te doen aan fair pay-principes.

Governance Code Cultuur

Stichting Behoud Nederlands-Ind(ones)isch Cultureel Erfgoed hanteert een bestuursmodel dat in lijn is met de Governance Code Cultuur. De stichting beschikt over een meerhoofdig bestuur, waarin bestuur, toezicht en uitvoering duidelijk van elkaar zijn onderscheiden.

Bestuursleden ontvangen geen honorarium uit het projectbudget. De dagelijkse uitvoering ligt bij de organisatie en projectleiding, in samenwerking met de gemeenschap en internationale partners. Besluitvorming vindt transparant plaats, met oog voor integriteit, rolzuiverheid en verantwoordelijkheid.

De stichting reflecteert periodiek op haar governance-structuur en neemt waar nodig maatregelen om deze verder te professionaliseren, passend bij de schaal en maatschappelijke verantwoordelijkheid van het project.

Reflectie en verantwoording

Na afloop van Wahyu Pusaka Suro 2026 reflecteert de stichting expliciet op de toepassing van deze culturele codes. Deze reflectie wordt opgenomen in de inhoudelijke en financiële verantwoording richting het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Officiële steunbrieven (bijlage/onderbouwing)

- **Brief van KGPH Hangabehi, de huidige koning SISKS Paku Buwono XIV** : dank en erkenning aan de organisatie; wens om het evenement **jaarlijks** te continueren en een **sybiose** te creëren tussen het Kraton Surakarta en Nederland; oproep tot **culturele verlichting** om cultuur te versterken.
- **Brief van Dra. GKR Koes Murtiyah Wandansari, M.Pd.** (Pengageng Sasana Wilapa & Voorzitter Lembaga Dewan Adat): expliciete waardering en **ondersteuning van de samenwerking** tussen het Kraton en de Stichting, met focus op behoud van Indonesisch **levend erfgoed** en de **keris** als spiritueel én cultureel object.
- Officiële partner van het ministerie van cultuur van Indonesië, zie plaquette

Officiële plaquette van het ministerie van Cultuur als partners van het ministerie van cultuur en de ambassade van Indonesië

KARATON SURAKARTA HADININGRAT

Telpon 0271- 641243 , 645412 Kamandungan Baluwarti Surakarta 57114
email: Kratonkasunanan.surakarta@gmail.com

Teks pidato KGPH. Hangabehi

Praise be to God Almighty who has bestowed prosperity on all of us.

Allow me to represent the big family of the Surakarta Hadiningrat Palace to express my gratitude to the committee of the Wahyu Pusaka Festival 2025, especially to Mr. David Gallas Setjodirejo who has given me the opportunity to jointly organize this extraordinary event.

I also extend my greetings to all distinguished guests and hope that my arrival and my entourage can resume friendship and support each other, mutually beneficial in the present and the future.

Hopefully this event can be resumed in the coming year and I can also bring more groups to be able to create a symbiosis between the Surakarta Hadiningrat Palace and the Netherlands.

May we all get cultural enlightenment to be able to advance culture.

Thanks.

KGPH. Hangabehi

Brief van de huidige koning SISKs Paku Buwono XIV, toen nog kroonprins KGPH Hangabehi

KARATON SURAKARTA HADININGRAT

Telpn 0271- 641243 , 645412 Kamandungan Baluwarti Surakarta 57114
email: Kratonkasunanan.surakarta@gmail.com

Number : LD.25.U.01.09.29.01

Attachment:-

Subject:

Dear

Mr. David Gallas Setjodiredjo
Chairman of Wahyu Pusaka Festival 2025

Respectfully,

Together with this letter, we express prayers and praise of gratitude to God Almighty, may we all be given His barokah and grace.

Furthermore, I would like to express my deepest gratitude to the committee for giving trust and cooperation with the Surakarta Hadiningrat Palace for inviting and involving KGPH. Hangabehi who is the eldest son of SIKS. Paku Buwono XIII

Secondly, I really appreciate this activity and hope that it can be continued in the future which is also a means to rekindle the good relationship between the Surakarta Hadiningrat Palace and Stichting Behoud Nederlands (ones) isch Cultureel Erfgoed, the Netherlands so that in the future we can work together to support each other in the field of preserving Indonesia's living cultural heritage with keris as spiritual and cultural objects.

Thus, I convey this letter, hopefully it will be a good starting point to establish mutually beneficial synergy.

Surakarta Hadiningrat Palace, September 29, 2025
Pengageng Sasana Wilapa dan Ketua Lembaga Dewan Adat
Surakarta Hadiningrat Surakarta.

Dra. GKR. Koes Murtiyah Wandansari, M.Pd.

Brief van Dra GKR Koes Murtiyah Wandasari AKA Gusti Mung, Chairwoman of the LDA

Samenvatting Projectplan

Wahyu Pusaka Suro 2026 – Javaans Nieuwjaar in Nederland

Aanvrager

Stichting Behoud Nederlands-Ind(ones)isch Cultureel Erfgoed (Stichting B-NICE)

Projectomschrijving

Wahyu Pusaka Suro 2026 is een vierdaagse, gemeenschapsgedragen viering van het Javaanse Nieuwjaar (Suro) in Nederland, die plaatsvindt binnen de Suro-periode van 2026, met centrale publieksactiviteiten van **2 t/m 5 juli 2026** in en rond het Indonesia House Amsterdam. Het project richt zich op het duurzaam ontsluiten, beoefenen en doorgeven van Javaans immaterieel erfgoed binnen de Indonesisch-Javaanse, Indisch-Javaanse en Surinaams-Javaanse diaspora.

Nederland herbergt na Indonesië de grootste concentratie kerissen ter wereld, maar mist de formele culturele context waarin deze erfstukken traditioneel worden gedragen: hoftradities, rituelen, hiërarchie en erkende kennisstructuren. Wahyu Pusaka Suro 2026 adresseert deze lacune door erfgoed niet als object, maar als **levende praktijk** centraal te stellen.

Inhoudelijke kern

Suro is binnen de Javaanse cultuur het spirituele ankerpunt van het jaar: een periode van bezinning, rituele zuivering, heroriëntatie en overdracht van waarden. Tijdens Suro worden kerissen en pusaka's ceremonieel gereinigd (*jamasan*), wordt stilgestaan bij voorouders en worden intenties voor het nieuwe jaar geformuleerd. Deze rituele en immateriële aspecten vormen de kern van het project.

Het programma bestaat uit:

- een **officiële expositie** met uitzonderlijke staats- en hofstukken die voor het eerst buiten Indonesië worden getoond, en die fungeren als cultureel referentiekader;
- **workshops en masterclasses** over keris, batik, kalenderkunde en rituele zorg, waarin deelnemers actief participeren en eigen erfgoedpraktijken inbrengen;
- **ceremoniële momenten**, waaronder de Suro-rite en de Kirab Suro (stille processie), die voor het eerst in Nederland wordt uitgevoerd volgens hoftraditie;
- een afsluitende dag van stilte, reflectie en integratie van opgedane kennis.

Co-creatie en gemeenschap

Het project is opgezet als een **door de gemeenschap gedragen proces**, niet als top-down cultureel aanbod. Leden van de Indonesisch-Javaanse, Indisch-Javaanse en Surinaams-Javaanse gemeenschappen zijn betrokken bij:

- de inhoudelijke duiding en educatieve context van de expositie;

- de ontwikkeling en uitvoering van workshops;
- actieve rollen binnen ceremonies;
- publieksbegeleiding en overdracht aan jongere generaties.

De gemeenschap bepaalt zelf wat wordt gedeeld, hoe en door wie. Internationale partners fungeren hierbij als culturele waarborg en mentor, niet als vervanging van gemeenschapsstemmen.

Effecten (regeling Co-creatie – Gemeenschappen)

1. Eigenaarschap

De betrokken gemeenschappen hernemen eigenaarschap over hun immaterieel erfgoed door actieve beoefening, overdracht en betekenisgeving. Erfgoed wordt niet geconsumeerd, maar gedragen.

2. Nieuwe verbindingen

Het project brengt voor het eerst drie historisch verwante maar sociaal gescheiden diasporagemeenschappen samen. Daarnaast ontstaan duurzame verbindingen tussen generaties, tussen diaspora en Indonesische erfgoedinstellingen en tussen gemeenschappen en de Nederlandse culturele infrastructuur.

Maatschappelijke opgave

De Javaanse diaspora in Nederland kampt met verlies van immateriële kennis, onderbroken intergenerationele overdracht, fragmentatie tussen verwante gemeenschappen en gevoelens van culturele ontworteling. Wahyu Pusaka Suro 2026 biedt een collectieve, rituele en educatieve context waarin deze opgave wordt geadresseerd door actieve erfgoedbeoefening, sociale cohesie en identiteitsherstel.

Samenwerking en borging

Het project wordt uitgevoerd in formele samenwerking met:

- het Karaton Surakarta Hadiningrat;
- het Ministerie van Cultuur van de Republiek Indonesië;
- de Ambassade van de Republiek Indonesië;
- Rumah Budaya Indonesia Amsterdam.

De aanwezigheid van een officiële hofdelegatie, waaronder Zijne Majesteit SISKS Paku Buwono XIV Hangabehi, waarborgt rituele correctheid, culturele legitimiteit en inhoudelijke kwaliteit. De keuze voor meerdere Suro-momenten volgt bewust de Javaanse hofhiërarchie.

Culturele codes

De stichting onderschrijft en past de Code Diversiteit & Inclusie, Fair Practice Code en Governance Code Cultuur toe. Professionals worden eerlijk vergoed, vrijwilligersinzet is

aanvullend en vrijwillig, en governance is transparant en zorgvuldig ingericht. Na afloop vindt expliciete reflectie plaats op de toepassing van deze codes.

Begroting en financiering

De totale projectkosten bedragen € **94.400**.

De aangevraagde subsidie bij het Fonds voor Cultuurparticipatie bedraagt € **45.000** (minder dan 80%). Aanvullende bijdragen bestaan uit cofinanciering door de stichting, substantiële bijdragen in natura van Indonesische partners en aanvullende fondsenwerving (o.a. gemeente Amsterdam).

Conclusie

Wahyu Pusaka Suro 2026 is geen eenmalig evenement, maar een structurele stap richting duurzame beoefening en overdracht van Javaans immaterieel erfgoed in Nederland. Het project verbindt gemeenschap, ritueel, educatie en institutionele borging en vormt een voorbeeld van hoe erfgoed, co-creatie en maatschappelijke relevantie samenkomen.